

9 BİN YILLIK DELİKANLI ÇUMRA

CİLT: 1 • SAYI: 7

ÇUMRA KÜLTÜR VE SANAT TOPLULUĞU ADINA :
SADIK GÖKCE- SEDAT ULUPINAR!!!

25 ARALIK 2021 CUMARTESİ

DSİ İDARE BİNASI

YAYIN KURULU

- SADIK GÖKCE
- SEDAT ULUPINARLI
- ZEKİ TÜRKER
- ANUŞ GÖKCE
- MUSTAFA YAVUZ
- ÇOLAK
- ELİFE YILMAZ MISRAL

İÇİNDEKİLER

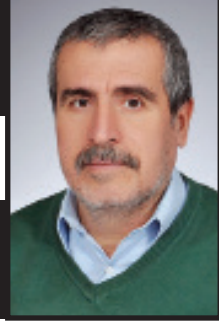
- DEMİRYOLU KENARI ÇOCUKLARI
- SADIK GÖKCE
- ÇUMRA'DAKİ ANILARIMA YOLCULUK
- HÜLYA ÖZSÜMEN
- ÇUMRA'NIN İLK SAATÇİLERİ
- SEDAT ULUPINARLI
- DİVLEK DESTANI
- ANUŞ GÖKCE
- FİDAN
- AHMET YAVUZ
- ÇUMRA'DA YAZILAN ROMAN "ÖLÜM DAHA GÜZELDİ"
- AHMET YILDIZ
- BENİM ÇUMRAM
- AZİZ AYVA
- KÖYÜMÜ ANLATIYORUM
- SELAHATTİN GÜZEL
- BİRLİK
- MEVLÜT MÜLAYİM
- BİZİM MAHALLENİN ÇOCUKLARI
- MUSA AVCI

DEMİRYOLU KENARI ÇOCUKLARI

Bu gün sizlerle 1970'li yıllarda Çumra'da yaşayan çocukların pancarla olan ilişkilerini konu alan hatıraları paylaşacağım.

SADIK GÖKCE

sadikgokce@hotmail.com

Pancar söküm zamanı Çumra trafiği hemen hemen en yoğun günlerini yaşardı. Demiryolu boyu arka arkaya sıralanmış römorkları pancar yüklü traktör kuyruğu ile dolardı. Çumra'da pancar tartımı yapılan tek kantar vardı o da demiryoluna yakındı. Bunun sebebi de pancarların Şeker Fabrikasına tren yolu marifeti ile vagonlarla taşınması idi.

Biz Baraj Mahallesinde oturuyorduk. Evimiz hem demiryoluna hem de pancar kantarına yakındı. Pancar söküm kampanyası başladığı zaman bize de gün doğardı. Mahallenin çocukları iki veya üç kişi bir araya gelip ekipler oluşturur ve römorklardan pancar boşaltırdık. Yanlış hatırlamıyorsam pancar boşalttığımız römork başına beş lira alıyorduk. Günde hemen hemen üç römork boşaltıyorduk ve her birimiz beş lira kazanıyorduk.

Pancar boşaltma işlemi farklı yerlere yapılıyordu. Mesela direk tren vagonlarına boşaltma işlemi yapılıyordu. Bu iş zor ve yorucu idi. Pancarı hem vagonun içine atacaksın hem de yere dökülenler olursa toplayıp onları da vagona yükleyeceksin. Bu işi genellikle o gün boşa kalan çocuklar kabul ederdi.

Bizim mahallede, hemen pancar römorklarının tartıldığı kantarın altında bulunan büyük bir boşluğa pancar boşaltılırdı. Bir de Yenidoğan Mahallesinde vardı pancar boşaltılan böyle bir boşluk. Bizler öncelik olarak kendi mahallemizi tercih ederdik. Çünkü yere boşaltmak kolay olurdu. Hatta römorkun kapağını açarak pancar boşaltma işini bir oyun haline getirir ayaklarımızla bu işi yapardık. Yanımızda başka römorku boşaltanlar ile yarışa dahi girerdik.

Bu pancar boşaltma işinden başka bir de küspe işi vardı. Yine Şeker Fabrikasından gelen küspe demiryolu kenarında bulunan ve bizim küspelik diye adlandırdığımız yere boşaltılırdı. Vagonlardan boşaltma işini büyükler yapardı. Her vagonun içinde bulunan küspenin bir sahibi olur ve o kendi tuttuğu işçilere küspesini boşalttırırdı. Küspeliğin altı beton ile kaplı idi. Kenarı da bir traktör römorkunun yarı boyu kadar yüksekti. Buraya yanaşan römorklara küspe yüklenirken yere dökülenler olurdu. Bizler küspe yüklemesek dahi o yere dökülenleri toplar bir araya yığardık. İkindiden sonra da evinde bir iki inek veya koyun besleyen vatandaşlar oraya gelir bizim biriktirdiğimiz o küspeleri bizden satın alırlardı.

Kazandığımız bu para ile ya sinemaya gider, ya tatlı veya simit alır ya da çizgi roman alırdık. Aldığımız çizgi romanları da birbirimizle değiş tokuş yaparak okurduk.

ÇUMRA'DAKİ ANILARIMA YOLCULUK

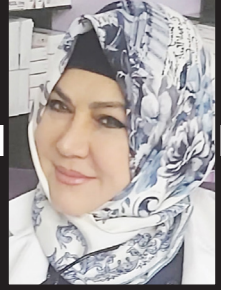
Hayatımın en güzel 17 yılını geçirdiğim ve Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesini bitirdikten sonra ilk eczanemi Hülya Eczanesi olarak açtığım İzzetbey Mahallesi Hükümet caddesindeki yıllarımı anımsarken bizim neslin gençlik yıllarında unutulmaz izler bırakan hatıralarımı kısaca siz sevgili hemşehrilerimle paylaşmak istedim.

Anılarımı yöklarken 1960'lı yıllara gidiyorum. Çok sevdiğim anneannem her ikindi üstü beni elimden tutar, istasyona götürürdü, orası bizim en sevdiğimiz nostaljik, tarihi bir mekandı. Küçücük halimde anneannesi-nin elinden tuttuğu bir çocuk olarak, tren-deki yolculara el sallamak bana çok heyecan verirdi. Trenin düdüğü öttüğü vakit çocuk halimle çok mutlu olurum. Bazı çocuklar kısa süre mola veren yolculara ellerindeki kavunları uzatıp ticaret yaparlardı.

Orta öğretim çağında şehrimize yeni gelen bir hâkim vardı. Bir yakınımın bakan olduğu konuşuluyordu. Kızı Filiz, benim sınıf arkadaşım. Siyah uzun saçlı kapkara göz-lü, güler yüzlü çok zarif bir kızdı. Kendisini çok sevmiştim. Maile görüşüyorduk. Hâkim beye yörenin halkının çok saygısı vardı. Bir gün Konya'dan gelirken otobüs çok dolu ol-duğu için hâkim bey ayakta seyahat ediyor-muş. Çumralı bir yolcu yerini kendisine verir, fakat kısa bir süre sonra otobüs kaza yapar ve otobüste tek o hâkim bey vefat eder. Bu olaydan sonra bir daha arkadaşımı hiç gör-medim, hep hüznle hatırlarım. O yıllarda Çumra Konya arası otobüsler çok kaza yapı-yordu ve bunun nedeninin şoförlerin birbir-leriyle yarışması olduğu konuşuluyordu.

Babam Hükümet Tabibi olduğu için sık sık otopsiye giderdi. O yıllarda kan davaları, adam öldürmeler çok oluyordu. Her otopsi-den sonra eve gelen babamın simsiyah ve hüznünlü yüzü beni çok etkilerdi. Bir gün çok yakın bir arkadaşımı öldürmüşler, mecburen otopsi yapmak zorundaydı tabi ki. Eve gel-diğinde, mevtanın boğazını keserken gurt-lağının simsiyah soba borusu gibi katranla kaplı olduğunu anneme anlatırken işittim. Sigarayı çok sevdiği için, ayrıca kendi adına

**HÜLYA
ÖZSÜMEN
TUĞYAN**

da üzölmüştü.

Hava kararana kadar bütün çocuklar sokaktaydık. Çok hızlı ve hareketli oyunlar oynardık. Hiç unutmuyorum bir arkadaşım-la dükkânların arasındaki duvara top atıp üzerinden atladığımızı, arkadan topu tutan arkadaşım da oyuna aralıksız bu şekilde devam ederdi. Fakat oyun dükkânın camının kırılması ve terzinin bizi kovalamasıyla son bulurdu.

Eskiden kışlar Çumra'da çok şiddetli olurdu. Caminin bahçesi göle dönerdi. Buna rağmen biz yine oyunumuza devam eder bahçeyi kaplayan suların oluşturduğu kalın buz tabakalarından sal yapar o soğukta ellerimiz dona dona oyundan asla vazgeçmez-dik.

Cüneyt Arkınlar, Kartal Tibetler bizim kahramanlarımızdı. Sinemaya gittiğimiz zaman sanatçılarla birlikte ağlar, mutlu son-larda onları alkışlar eve çok mutlu dönerdik. Belediye Başkanımız Durmuş Ali Çalık zamanında bir de yazlık sinemamız olmuştu. Sandalye üzerinde açık mekânda film izler-ken çekirdek çitlemek çok keyif verirdi.

Bir gün Kurban Bayramında evimizin te-rasında Şerife teyze kurban kesecekken elin-den kaçırdığı koyunun can havliyle 3. katın terasından atlamıştı. Bunun üzerine Şerife teyzenin yoldan geçen adama bıçağı atıp he-men kes kardeşim diye bağırmişti. Kurbanın mundar olmaması adına yapılan enteresan bir hareketti.

Yılbaşı geceleri bizim için ayrı bir heye-can ayrı bir eğlenceydi. Evin büyükannele-ri herkesi başına toplar, hikâyeler anlatırdı. Tombala çekilir, kuruyemişler, kuzinede pişirilen kestaneler, Avukat Hakkı Bey am-canın avdan getirip dağıttığı bıldırcın, güver-cin ve ördekler, ikramlar çocukluk dimağı-mızdaki unutulmaz hatıralardı. Biz o zaman komşularımıza Ayşe teyze, Mehmet amca demezdik.

Büyüklerimize çok saygılı ve hürmetliydik. Kamile Hanım teyze Mehmet bey amca diye hitap ederdik. Annemin de babama hiç ismiyle hitap ettiğini duymadım. Hep Ali Bey diye hitap eder, lavaboda bekler, mutlaka havlusunu eline tutardı.

Gazeteci Hikmet amca her gün sabah çıkan gazeteleri getirir, heyecanla gidip bütün gazeteleri alırdım. Okunmadığım bir tek satırı dahi olmazdı. Yeni çıkan kitaplar, hayal dünyamın vazgeçilmezleriydi. Oyunu sevdiğimiz gibi okumaya da aşırı bir ilgimiz vardı Arkadaşlarımız hep okuyup bir meslek sahibi olmayı, büyük şehirlere gitmeyi yeni bir hayata başka şehirlere devam etmeyi hayal ederdi.

Hayatımızın vazgeçilmezlerinden biri de komşuluk ilişkileriydi. Devamlı komşularımızla bir aradaydık. Hiç unutmuyorum bir gün baktım gelen giden yok, alt kattaki komşumuza gittim. Kamilanım teyze müsaitsen annem sana gelecek dedim. O da buyursun dedi.

Anneme gidip, anne Kamilanım teyze seni oturmaya çağırıyor dedim. Bu küçük sırım bu güne kadar ben de saklı kaldı.

Hidrellezlerin de biz çocuklar için anlamı çok büyüktü. Sulama, Çay boyu, Alem-dar gibi ağacı bol ve su kenarı olan yerlerde piknik yapılır, akşama kadar yer içer oynar, gülerdik. Herkes çok mutlu idi...

Çumra'nın hanımlarının her gün mutlaka 2 -3 günü vardı. Hanımlar en güzel elbiselerini giyer, sırayla bütün günleri gezerdi. Bir tatlı, bir tuzlu, daha eski yıllarda bisküvi ikram edilirdi. Her hanımın elinde mutlaka

danteli, örgüsü olurdu, hanımlar sürekli bir şeyler örer, rengârenk kazakları, hırkaları, günlerde giyerek gösterirlerdi. Model istemek çok modaydı. Yeni bir model çıktığı zaman herkes birbirinden isterdi. Modelinin kimsede olmasını istemeyen teyzeler vardı. Bazı hanımlar bu konuda çok hırslıydı. Nigar Hanım Teyze gibi... Bir gün, günde çok beğendiği bir örneği model sahibi vermeyince, çok kızıyor. Ertesi güne kadar çok kabiliyetli olduğu için uzaktan örneği çıkarıyor ve nispet olsun diye kediye giydiriyor. Günlerce hanımlar bu olayı konuşup güldüler. Tabi dedikodu da bol idi. Şu şunu yapmış ,bu bunu giymiş, Aşşanımın kızı şu okulu kazanmış, falan kızını bilmem kime vermiş, kızının çeyizine hangi model dantelden örmüş, dürtüye ne koymuş, kaç yatak odası takımı varmış, tatilde kim nereye gitmiş v.s.v.s gündemdeki konular.

Dini ve resmi bayramlarda mutlaka yeni kıyafetler alınırdı. İlkokulda bir kurban bayramı arifesindeki ayakkabılarımı ve kıyafetlerimi başucuma koyarak yattığımı ve o günkü heyecanımı hiç unutmuyorum.

Papatya Sokak, Hükümet Caddesindeki apartmanların arkadan girişinin olduğu sokaktı. Bu sokağın sakinleri olan komşularımızın hayatları sanki biraz daha sosyaldi. 3 metreye varan aralıkta abimin, erkek kardeşimin damdan dama atladığı, annelerimizin sonradan duyunca yüreklerinin ağzına geldiğini, ama gençlerin atarken neden hiç düşmeyi akıllarına getiremediğini hâlâ daha anlayamamışım.

Yıllar böylece acı tatlı anılarla geçip gitti.

ÇUMRA'NIN İLK SAATÇİLERİ

Çumra ilavemizde Çumra'nın ilkleri adı altında bir yazı dizisi başlattık. Bu dizimizde sağlıklarımızı, doktorlarımızı ve radyo tamircilerimizi sizlere tanıtmaya çalıştık. Bu sayımızda da Çumramızın ilk saat tamircilerini sizlere tanıtmaya çalışacağız. Elbette bu tanıtım yazılarımızda eksiklerimiz vardır, her şeyi tam ve mükemmel verdiğimiz iddia etmiyoruz. Ancak elde ettiğimiz bilgileri eğiþ bükmeden olduğu gibi size aktarıyoruz. Şayet sizlerin bizlerle paylaşacağı bilgiler varsa yerimiz belli ve bu bilgileri almaya her daim hazırız.

SAATÇİ MUSTAFA ve RECEP ÇAVUŞ

Bu yazımda sizlere Çumra'mızın ilk saat tamircisi olan ustaların ustasından bahsedeceğim. O bir hafız ve bir hoca idi aslında. Çumra'ya ilk saat bakım ve tamir dükkânı açanlardan birisidir Mustafa ÇAVUŞ. Onun açtığı dükkân bugün torunu tarafından halen çalıştırılmaktadır.

1934 yılında Kayasu köyünde dünyaya gelen Mustafa Çavuş gençlik yıllarında Konya da saat tamirciliği yapan bir Arap ustanın yanında işe girer ve mesleği burada öğrenir. Uzun yıllar burada hizmet veren Mustafa Çavuş askerlik vazifesini yapmak için Hatay'a gider. Askerlik dönüşü 1963 yılında Çumra'ya gelerek Baraj Caddesinde bir saat bakım ve tamir dükkânı açar. O yıllarda 8 yaşlarında olan oğlu Recep ile çalışmaya başlar. Mustafa Çavuş temiz dürüst ve ahlaklı bir ustadır. 1980 yılında oğlu Recep Çavuş'un askerden gelmesiyle işi ve dükkânı ona teslim eder ve kendisi Konya'ya yerleşir. Artık dükkân ve iş Recep Çavuş'a kalmıştır.

Saatçi Mustafa Çavuş hafız olması nedeniyle kendisinde gözle görülen bir edep ve

SEDAT ULUPINARLI

hayâ anlayışı hâkimdi. Esnaflık yaptığı dönemlerde insanlara he ustalık hem de hocalık yapmanın gayretinde olmuştur. Mesleğinde doğruluk, dürüstlük ve ilkeli çalışmayı ilke edinmiş ustalarımızdandır kendisi. Bolluk ve bereketin helal kazanca bağlı olduğunun bilincinde olan Mustafa Çavuş hep bu anlayışla çalışmış ve hizmet etmiştir.

Mesleği babasından öğrenen ve devralan Recep Çavuş 1958 yılında Konya Kayasu Köyünde dünyaya gelmiştir. 1963 yılında Çumra Şehit Koçak İlkokuluna başlayan Recep Çavuş 1968 yılında okuldan mezun olur. Ortaokulu sadece bir yıl okuyan Recep Çavuş dışarıdan sınavlarını vererek ortaokulu bitirir ki o dönemlerde ortaokul mezunu olmak baya bir marifettir. 1964-1978 yılları arasında babasının yanında çalışır 1978 yılında askere gider ve askerlik dönüşü mesleği babasından devralır. O günden bu yana Çumra'mızda saatçi Recep ÇAVUŞ lakabıyla anılır.

Saatçi Recep ÇAVUŞ tıpkı babasının kendisine bellettiği gibi o da çocukları olan Mustafa Çavuş ve Enes Çavuş'a mesleği belletir. Kendisinden sonra dede ve baba mesleği olan bu işi onlar devam ettireceklerdir.

Kendisi gibi saatçi olan oğlu Mustafa Çavuş 1981 yılında dünyaya geldi. İmam hatip lisesi mezunu olan Mustafa Çavuş 19 yıl kadar dede ve baba mesleği olan saatçilik işini severek yapmıştır. Gerek esnaf arasında ve gerekse halk arasında çok sevilen ve takdir edilen Mustafa Çavuş 2015 yılında rahatsızlanarak vefat eder. Mustafa'nın vefatı hem halkı hem de aileyi derinden yaralamıştır. Mustafa Çavuş'tan sonra mesleği küçük kardeşi Enes Çavuş devralmış ve hala devam ettirmektedir. 1987 doğumlu olan Enes ÇAVUŞ da mesleğinde başarılı ve halk arasında sevilen bir kişiliğe sahiptir. Dededen ve babadan itibaren devam eden bu meslekte kendileri Çumra'da halka hizmet etmektedirler.

HASAN ALİ DÜNDAR

Çumra'mızın ilk saat tamircilerinden olan H. Ali Dündar 1933 yılında Çumra İnlı köyünde Mehmet ve Elif Dündar çiftinin çocukları olarak dünyaya geldi. İlkokulun 3. Sınıfına kadar İnlı köyünde okuyan Ha-

san Ali Dündar 1951 yılında eşi Gülsüm Hanım ile evlenerek yuvasını kurdu. Bu evlilikten kendisinin Birsen, Dudu ve Bircan isimli üç tane kız evladı dünyaya geldi.

Hasan Ali Dündar 1953 yılında Tokat'a Jandarma olarak askere gider ve 36 ay askerlik süresinin sonunda köyüne geri döner. Hasan Ali Dündar askerlik yaptığı dönemde Tokat şehir merkezinde hafta tatillerinde ve çarşı izinlerinde bir saat tamircisi usta ile tanışır ve askerlik bitene kadar orada saat tamir bakım işini kısmen de olsa öğrenir. Asker dönüşü kendince çevresindeki insanların saatlerine bildiği ve anladığı kadarıyla bakım ve tamir yapmaya çalışır. Derken yavaş yavaş bu iş olgunlaşır Hasan Ali Dündar saat tamircisi olur. Asker dönüşünde köyde yapacak bir iş olmadığı için bir yıl kadar baş bekleliği yapar. Köy yerinde herkes gibi onlarda maddi sıkıntı çektikleri için ailecek 1957 yılında Çumra'ya göç edip geldiler.

Çumra'ya göç eden ailenin bildiği ve icra edebileceği bir meslekte yoktur aslında. Babası Mehmet Dündar imkânları dâhilinde bir kepekçi dükkânı açar ve geçimini temin etmeye çalışır. Hasan Ali Dündar bu dönemlerde kendisi bir kahvehane açar ve burayı işletmeye başlar. Burada işler beklemediği gibi gitmeyen Dündar ailesi 1959 yılında tekrar İnlı Köyüne geri döner. Köyde bir müddet kalan Hasan Ali Dündar abisi Osman Dündar ile birlikte Çumra'ya geri gelir ve buraya yeniden yerleşirler. Burada abisi ile 1960 yılında ortak bir saatçi dükkânı açarlar. Hem abisi Osman Dündar hem de kendisi çok yetenekli insanlardır. Hiç usta yüzü görmeden Çumra'ya açtıkları saatçi dükkânının yanına birde radyo tamiri ve lehim işleri için lehimci dükkânı açarlar. Uzun yıllar burada halka hizmet ederler. Hasan Ali Dündar 1970-1989 yılları arasında Baraj Mahallesi muhtarlığı yapmıştır.

Hasan Ali Dündar 1992 yılında emekli

olur ve dükkânı kendi yanında yetişen ve yıllardır birlikte çalıştığı kardeşi Muammer Dündar'a teslim edip kenara çekilir. 1994 yılında vefat eden Hasan Ali Dündar ve Dündar kardeşler halk arasında dürüstlükleri, temizlikleri ve güvenilirlikleri ile bilinirler.

MUAMMER DÜNDAR

Muammer Dündar Çumra'mızda 1970 li yıllardan 2000 li yıllara kadar saat tamir ve bakım işleriyle meşgul olmuş sevilen dürüst ve örnek ustalarımızdandır. 1954 yılında Çumra'nın İnlı

Köyünde Mehmet ve Fatma Dündar çiftinin oğulları olarak dünyaya geldi. İlkokulunu İnlı Köyünde okuyan Muammer Dündar sonra Konya İmam Hatip Lisesinde okumaya başladı. Ama bir yıl sonra okulu terk ederek Çumra'ya geldi ve Çumra Merkez Kuran Kursunda okumaya başladı. Kuran Kursundan mezun olduktan sonra Çumra'da Doktor olarak görev yapan Dr. Sıtkı Gürün'ün eczanesinde çalışmaya başladı. Dr. Sıtkı Gürün'ün eczacı olan eşi Tansu Gürün ile birlikte yaklaşık altı ay kadar eczanede çalıştı. Eczaneden ayrılan Muammer Dündar o dönemlerde Çumra'da saatçi olarak çalışan abisi Hasan Ali Dündar'ın yanında çalışmaya başladı. 1970 yılına kadar abisi Hasan Ali Dündar ile birlikte çalışmaya devam eden Muammer Dündar sonra kendi işyerini açtı. Bir müddet kendi işine devam eden Muammer Dündar usta 1973 yılında eşi Selgin Hanım ile evlendi ve bu evlilikten Hüseyin, Levent ve Çiğdem isimli çocukları dünyaya geldi. 1974 yılında İzmir Gaziemir'e askerlik vazifesi için giden Muammer Dündar 20 aylık askerlik döneminin ardından Çumra'ya geri gelerek kendi işyerinde çalışmaya başladı. 2000 yılında emekli olan Muammer Dündar usta ilçede sevilen güvenilen ve dürüst bir esnaf olması nedeniyle cami derneklerinde, Fakir Fukara Fonu, İHH, Din Görevlileri Derneği ve Ulu Cami Yaptırma ve Yaşatma Derneği gibi pek çok sivil toplum örgütlerinde hizmet etti. Çumra Baraj Mahallesinde 15 yıl Muhtarlık yapan Muammer Dündar usta emekli olduktan sonra saat bakım ve tamir işini bıraktı ve bütün malzemelerini Çumra'da hizmet veren bir başka saat tamircisine devrederek dükkânı kapattı.

DİVLEK DESTANI

Bir Çumralı olarak dergimiz için benim de bir şeyler yazmam icap etti. Ne yazayım diye düşünürken Çumra'mızın sembolünün kavun olduğu aklıma geldi.

Ben kavun zirâati ve ticareti ile ilgili bir şey yazmak istemedim; çünkü bu uzmanların işi. Ben daha estetik bir şeyler yazmak istedim.

Edebiyatımızda birçok nesnelere, yemeğe, hayvanlara, dağa taş, nehirlere destan yazılmıştır. Ben de 9000 bin Yıllık Delikanlı ÇUMRA adlı dergimizin bu sayısında kavun ile ilgili bir şeyler yazayım dedim. İnterneti araştırdım ve divlek ile ilgili bir destana rast geldim ve sizlerle paylaşmayı uygun buldum.

Öncelikle divleki merak ettim. Yanımda sözlüğüm olmadığı için "goole"a müracaat ettim. Divlekin, büyük, iyice olgunlaşmış kavuna dendiğini öğrendim. Fakat bir kavun türü olup olmadığını merak ettim. Yine internetten araştırdım. Yeterli bilgilere ulaşamadım. Ben de arkadaşımız Ziraat Teknikeri ve Biyolog Mustafa Yavuz Çolak'ı aradım. Çolak, bana divlek hakkında tatmin edici şu bilgiler verdi:

"Divlek, halk dilinde Orta Anadolu'da ve Konya yöresinde tarlada irileşmiş, olgun kavununa verilen addır. Tarlada iyice olgunlaşınca bal gibi tadı olur ve kaşıkla yenir. Ayrıca bir kavun türü değildir. Yurdun birçok bölgesini gezdim; fakat tür olarak böyle bir kavuna rastlamadım, varsa da bilmiyorum."

Divleği bu şekilde açıkladıktan sonra gelelim divlek hakkında yazılmış destana. Destan'ın yazarı 1879-80'de Ermenek'te doğmuş Müftüzâdeler diye meşhur olmuş bir aileye mensup olan Tahsin Efendi'dir. Babası Müderris Said Efendi'dir. Ermenek Rüşdiyesi ve medresesinde okumuş olan Tahsin Efendi Konya Meclisi Umumi ve Encümen-i Vilayet azalıklarında bulunmuş, hece vezniyle şiirler yazmıştır.

DİVLEK DESTANI

Yenecek şeylerin divlektir şâhı
Hâyli demdir oldum bunun âgâhı
Çekerim nâmına hasretle âhı
Canım fedâ olsun tatlı divleğe

Divleğin zamanı kutlu demdir
Divleğin bir zevki bin câm-ı Cem'dir
Nâmını yâd etmek elzem, ehemdir

ANUŞ
GÖKCE

Fedâ olsun canım tatlı divleğe

Geldi mi bir kere divleğin zamânı
Sabrı biter nefsin kalmaz dermânı
Almakçün beklerim fırsat amânı
Fedâ olsun canım tatlı divleğe

Bir divlek almakçün bin söz söylerim
Divlekçiye pek çok cefâ eyleirim
Kendi zevkim arar gayri neylerim
Fedâ olsun canım tatlı divleğe

Hırsım çok divleğe, gözüm hiç doymaz
Bütçem ise her dem ârzüma uymaz
Çok vermezse Rabbim pek de boş koymaz
Fedâ olsun cânım tatlı divleğe

Hatırım şâd etse ol kahbe felek
Allah verse birden bin tatlı divlek
Sevinirdi buna gökteki melek
Fedâ olsun cânım tatlı divleğe

Takkalı Dağ kadar bir divlek olsa
Meydan sinisine kesilse solsa
Yanmazdım servetim nihâyet bulsa
Fedâ olsun cânım benim tatlı divleğe

Divlek deyip Âşık uzun ağladı
Âteş-i hasretle gönün dağladı
Destanın şu sözle kesip bağladı
Fadâ olsun cânım tatlı divleğe
(Emine Yeniterzi, Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Konyalı Şairler, s.s.148 vd. , pdf)

Kavuna ait bir şiir de 1976 doğumlu Bursalı Seçkin Erdoğan'a ait.

KAVUN YE DE, MİKROPLARDAN SAVUN!

Karpuz benim akrabamdır
Satın alın beni bulun
İnsanlığa faydam vardır
Sağlıklıyım adım kavun

Kabızlığı söktürürüm
Taşı kumu döktürürüm

Bilen bilir çoktur ünüm
Ben doktorum adım kavun

Damarları açtırırım
Mikroplar kaçtırırım
Hoş kokumu saçtırırım
Güzelliğim adım kavun

Ben yemeğim ben şerbetim
Ondan çoktur bu hürmetim
Sever beni bu milletim
Ben ilacım adım kavun

Ben çövenim, ben reyhanım
Taze akan bir pınarım
Mis kokar bak dört bir yanım
Ben bir gülüm adım kavun

Cildi alır tazelerim
Organları temizlerim
Ağızlarında ben eririm
Ben şekerim adım kavun

Alın sizde haydi yişin
Saysam bitmez özelliğim
Bir başkadır güzelliğim
Sarıççek adım kavun

İster erkek ister kadın
Bir kere bak sizde tadın
Hadislerde geçer adım
Ben nimetim adım kavun

Seçkin Erdoğan

(antoloji.com.Kayıt)

Tarihi: 7.8.2011 02:22:00

İnsanları gibi arazisi de mümbit olan Çumra ovasında kavun türlerinin pek çok türü yetişmektedir. Önemli olan kavun yetiştiricileri desteklenmeli, yetiştirdiği ürünler iyi pazarlanmalı ve tescillenmelidir.

Gençlerin, yazarların ve şairlerin ellerinden tutulmalı, geleceğin kültür taşımacılarına gerekli destek sağlanmalıdır.

En azından edebiyatçıların ve araştırmalarının kitapları ücretsiz basılmalı, onlar için imza günleri düzenlenmelidir. Nice kavun şairlerinin yazılması dileğiyle...

FİDAN

Güzel yurdumun güzel insanları
Ağaç dikmeye davet ediyorum sizleri
Dikilsin yenisi silinmesin izleri
Gel kardeşim birer fidan dikelim

Gölgesi insana neşe verir neşe
Kimimiz ardıç diksın kimimiz meşe
Arkadaş sen de kulak ver bu sese
Gel kardeşim birer fidan dikelim

Çok ağaç dikersen yağmuru çeker
Sel sularından toprağı tutar
Kuşlar yuva kurup dalında öter
Gel kardeşim birer fidan dikelim

Cana can katar oksijeni, havası
Ülke ekonomisine olur faydası
Ağaçlarda olur karıncanın yuvası
Gel kardeşim birer fidan dikelim

Baharı başka, yazı başka, kışı bir başka

AHMET YAVUZ

Sen de bir ağaç dikebilseydin keşke
İhtiyarlayıp olmadan hasta
Gel amca birer fidan dikelim

Üç beş ağaç yeşerince niye kıskandın
Bu yaşa geldin kaç ağaç diktin
Gelecek nesile neyi bıraktın
Gel arkadaş birer fidan dikelim

Müdüroğlunu dinlesen
Hadisi Şerif-i okusan
Yarın kıyametin kopacağını bilsen
Bugün elindeki fidanı diksın
Dostlar birer ağaç dikelim

ÇUMRA'DA YAZILAN ROMAN "ÖLÜM DAHA GÜZELDİ"

**AHMET
YILDIZ**

Mehmet Niyazi'nin ölüm daha güzeldi romanı kahramanı Çumra'da görev yapan Azerbaycan Karabağlı Hâkim Tahir Mihmandarlı!

Azerbaycan Karabağ yıllar sonra hürriyetine kavuşunca Çumra'da 1974 yılında görev yapan Azerbaycan Türkü Hâkim Tahir Mihmandarlı aklıma geldi. Rahmetli ile birçok hatıramız var. Aradan yıllar geçse de unutulmuyor.

Ortaokulda okuduğumuz yıllardı. Bizlere Esir Türk İllerini anlatmıştı kulakları çınlasın Tarih öğretmenimiz Erdoğan Özeker. Türkçe dersimize giren İbrahim Öner ise Bahtiyar Vahapzade'den, Şehriyardan şiir okumuştur. Türkiye'den başka Türk Dünyasının olduğunu öğrenmiştik. Hâkim Tahir Mihmandarlı da bu esir Türk Dünyasından Azerbaycan'dan idi.

Hâkim Tahir Mihmandarlı'yı aynı bir heyecanla dinlerdik. Yıllar sonra yine Tahir Mihmandarlı'yı andık.

8 Haziran 2016 Çarşamba günü ikinci namazı öncesi telefonum çaldı. Arayan İstanbul Beşiktaş 20. Noteri ve aynı zamanda İstanbul Noterler Odası Başkanı teyzemin oğlu Hikmet Kaplan'dı.

Selamlaşma hal hatır Mübarek Ramazan Ayı tebrikinden sonra;

— Ahmetciğim bak seni kiminle görüştüreceğim. Rahmetli Azerbaycanlı Ağır Ceza Hâkimi Tahir Mihmandarlı'nın büyük oğlu Umut Mihmandarlı burada yanımda. Senden bahsedince teyzemin oğlu olur, telefon edip seninle görüştüreyim dedim.

Noterliğe Veraset ilamı için gelmiş. Mihmandarlı soyadını görünce sordum. Rahmetli Ayakkabıcı Nuri Yıldız Ağabeyin dükkânında tanıştığım Azerbaycanlı Hâkim Tahir Mihmandarlı ile akrabalığımız var mı? Diye sorunca;

— "Hâkim Tahir Mihmandarlı babam olur. Ben Avukat Umut Mihmandarlı" diye kendini tanıttı Çumra'dan anlattık. Aynı zamanda Türkiye Azerbaycan Derneği Yönetiminde olan Avukat Umut Mihmandarlı ile görüştüm.

Amerika'da vefat eden kardeşi Bulut

Mihmandarlı için başsağlığı diledim. O da en kısa zamanda sizi tekrar arayacağım. Hikmet Ağabeye Konya Çumra'dan gazeteci Ahmet Yıldız'ı tanıyorum babam hakkında yazı yazmıştı. Deyince sizle görüştüreyim dedi. Bilvesile sizinle tekrar görüşme imkânımız oldu.

Telefon konuşması sonrası yeğenim Hacı Şaban Karataş;

— Seksen öncesi Çumra'da görev yapan Hâkim Tahir Mihmandarlı'nın oğlu mu görüştüğün Dayı diye sorunca;

— Evet, Rahmetli Hâkim Tahir Mihmandarlı Amcanın büyük oğlu avukat Umut Mihmandarlı dayım. Tahir Amcanın hayatını anlatan Mehmet Niyazi'nin " ÖLÜM DAHA GÜZELDİ" romanını okumadın mı benim kütüphanemde vardı.

— Okumadım dayı senden alır okurum.

— Hacım TRT'de aynı roman senaryo-laştırılarak dizi halinde gösterildi. Dahası "ÖLÜM DAHA GÜZELDİ" romanını yazarı Mehmet Niyazi ile mülakat yapan Şemsettin Şeker soruyor;

— "ÖLÜM DAHA GÜZELDİ" romanı nasıl ortaya çıktı?

Mehmet Niyazi anlatıyor:

Bizim Tahir Amca diye bir amcamız vardı. Tahir Mihmandarlı, duydunuz mu? Çok enteresan bir adamdı. Ağır Ceza Reisiydi. Rusya'dan kaçarken annesini öldürmek zorunda kalmış. Annesi: "Beni Rusların eline sağ salım bırakma sütümü helâl etmem." demiş. O da annesini vurmak zorunda kalmış. Bu onda büyük bir sarsıntı meydana getirmiş. Bir anekdot anlatırsam karakterini daha iyi anlarsınız. Ben onu ziyarete gidiyordum, Erzurum'daydım. Aydın Arat diye bir arkadaş vardı Eskişehir Belediye Reisiyken vefat etti. O beni gördü ve nereye gittiğimi sordu. Dedim: Tahir Amca var, Ağır Ceza Reisi onu ziyarete gidiyorum. Yaz tatili, temmuz ayı ben de geleyim mi dedi, gel dedim gittik. İki üç gün misafiri olduk.

Onun bir sandalyesi vardı, adı Türkes sandalyesiydi. Oraya Türkes oturdu diye hiç kimseyi oturtmazdı.

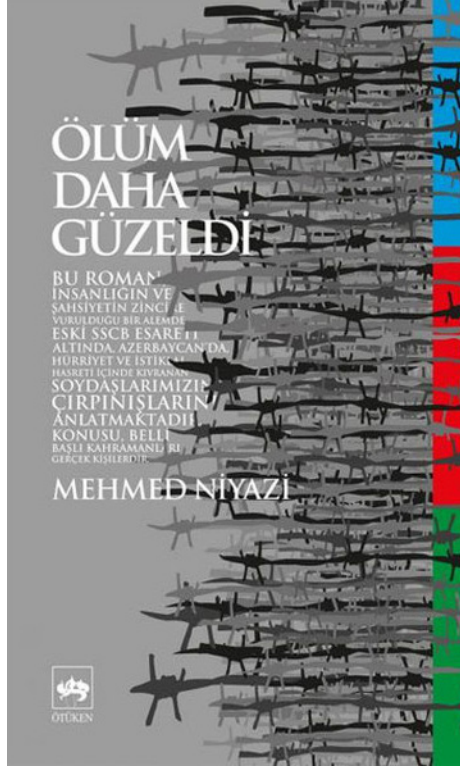
Türkes'e de sevgisi şuradan geliyordu: Atış okulunda birinci olmuş bu. Birinci olanlara da kol saati verirmiş hediye olarak. General nerelisin demiş, İnönü zamanı, Azerbaycanlıyım deyince altın saati vermemiş. Turancılığa karşı olduğu için saati oradaki masaya fırlatmış atmış. Yanındaki üsteğmen de o saati almış Tahir Amcanın koluna takmış. Fısldayarak "Üzülme bir gün bunun hesabı sorulur." demiş. Bu üsteğmen de Türkesmiş, bundan mütevellit Türkes'e büyük bir bağlılığı vardı.

Kış gelince Tahir Amcanın kafasında bir şarbon çıkmış. Aydını Erzurum'da bulmuş. Ziraat fakültesi talebesi Aydın. Ölüyorum, beni hastaneye yatır diyor. Tabi Aydın talebe, yatağına yatırıyor, hastaneye yatırmak o zaman kısıtlı, çok zor. Sonra Aydın anlatıyor bunları, o anlatmıyor: Uç gün kapılarda boğuştuk, bir yataklık yer açıldı torpille yatırdım. Havlu, sabun almaya gittim, geldim, Tahir Amca yok. Hastanede bir telaş var. Korktum ne oldu öldü mü diye. "Onu özel bir odaya götürdüler" demiş oradakiler. Gittim baktım Tahir Amcanın başına doktorun biri geliyor, biri gidiyor. Bir telaş var. Ben de şaşırardım. Fırsatını buldum "Tahir Amca dedim ne oluyor?"

Buranın demiş başhekimi benim bacanağımıdır, yatınca haberi olmuş hürmet gösteriyor. Peki demiş bana niye söylemedin ben üç gündür bu kapılarda boğuşuyorum. "O bizim gibi düşünmüyor evladım ondan ben bir şey isteyemem." demiş Tahir Amca. Böyle bir adamdı yani. İşte o "Ölüm Daha Güzeldi" buradan çıkıyor.

Türkes, Tahir Amcanın hayatını biliyor. Demiş ki; Emine İşınsu ile konuştum senin hayatın çok enteresan, Türk çocuklarının ibret alması lâzım, sen anlatacaksın Emine Hanım romanını yazacak. Tahir Amca kimseden bir şey istemez biliyorum. Ötüken'den adresimi almış Almanya'ya mektup yazmış. Diyor ki;

" Ben Türkes'e hayır diyemem, böyle bir teklif yaptı. Bu teklif benim için emirdir. Ancak bu roman yazılacaksa senin yazmanı isterim. " Şimdi sen, gel de yazma. Ben işimi bıraktım teyle beraber Almanya'dan geldim. O sırada da Tahir Amca Çumra'daydı,

anlattıklarını teybe aldık, yazdık."

Evet, "ÖLÜM DAHA GÜZELDİ" romanının kahramanı olan Azerbaycanlı Hâkim Tahir Mihmandarlı Amcamız yazar Mehmet Niyazi'ye Çumra'da anlattığı hayat hikâyesi romanlaştırılıyor. Çumra'da Bağlar Mahallesi ile Hürriyet Mahallesi arasında büyük cadde şimdi MİHMANDARLI CADDESİ olarak Rahmetli Tahir Mihmandarlı'nın anısını yaşatma ve gelecek nesillere Sovyet Rusya Devletinin Müslüman Azerbaycan Türklerine zulümlerini unutmaması adına yaşatılmaktadır. (*Benzeri hatırası olan sokak adlarının yerini rakamlarla değiştirilirken Mihmandarlı Caddesi Cadde olduğundan bu furyadan nasibini almadı. Böylesi sokak adlarını değiştirenlere hakkımızı helal etmiyoruz. İnşallah bu rakamlı sokak adları zulmü biter. Diye umut ediyoruz.) Ben bil vesile tekrar yazıyı kaleme aldım. Çumra'da birlikte yaşadığımız Bulut Mihmandarlı kardeşimizin Amerika'da ani vefatını öğrendim. Cenabı Allah'tan rahmet, ailesine, Umud kardeşimize ve Azerbaycanlılara başsağlığı diliyorum.

Böylesi ahde vefa içeren yazıları defalarca yazmaktan da usanmam. Zira Cenabı Allah; "Ben vefayı insanlara ihsan buyurdum." Diyor.....Çumra insanı vefalıdır!

BENİM ÇUMRAM

Epey bir zaman önce kurulan Çumra Sanat ve Kültür Topluluğu Başkanı değerli ağabeyim hemşehrim Gazeteci Araştırmacı Yazar Sadık GÖKCE'nin Çumra ile ilgili kültürel faaliyetlerini yakından takip ederken bir yandan suçluluk duyuyor bir yandan da birbirinden değerli hemşehrilerim, arkadaşlarım, dostlarım ve hocalarımın ortak bir duygu ve amaçla birleşerek oluşturdukları gruba girememenin üzüntüsünü yaşarken birden Başkan'ın Çumra ile ilgili hatıra yazılarının olanların ivedi bir şekilde göndermeleri gerektiğine dair duyurusunu okuyunca hayatımın önemli bir dönemini geçirdiğim Çumram ile ilgili bir hatıra yazısı yazarak bu suçluluk ve üzüntü duygularımı heyecan ve sevince bırakabileceğimi düşünerek bu acizane yazıyı yazmaya karar verdim; böylece hem ahde vefayı gerçekleştirmiş olacağım hem de birbirimize küstüğümüz kalemimle belki bir barışma vesilesi yakalamış olacağım.

Son derece samimi duygularla yazmak geliyor içimden. Yazının başlığına ve girişine bakıp da 50-60 yıl öncesinin Çumrasını okuyacağımı düşünenler yazıyı okumayı burada kesebilirler ama yine de seksenli yılların sonu doksanlı yılların başındaki çocukluğunu yaşamak isteyenler okumaya devam edebilirler. Neler yazacağımı kestirmeden başlıyorum. Yukarıdaki uzun cümlemle okuyanın okumaya devam ettiklerini düşünerek zaman kazanmaya çalışıyorum aklım sıra. Nereden başlasam diye düşünüyorum. O kadar çok anı biriktirmişim ki Çumram ile ilgili, sanırım en başından başlamalı ve yazının gidişatına göre de bir yöne evrilebilmeliyim.

Yıl 1987'nin Ağustos ayları olmalı. Okulların eylül ayının ilk yarısında açıldığını düşünürsek belki 1 ay öncesi olabilir. O zamanlar idarî olarak Çumra'ya bağlı olan Mehmet Ali Köyü ilkokulunu yenice bitirmiş 11-12 yaşlarında bir çocuk. İlkokul öğretmenim Ömer Hocam'ın, Allah sağlık sıhhat versin, ellerinden öpüyorum, babama Kadir Amca bu çocuğu okut tavsiyesi üzerine ablalarımın da babama "Okutalım Aziz'i baba." demeleriyle rahmetli babamın heyecanının gelmesi üzerine başlayacağım up uzun yolculuğun ilk basamağıdır Çumram.

AZİZ AYVA
Dr. Öğr. Üyesi

Evet ortaokula başlayacaktım Çumra'da. Rahmetli annemin "Gaza" diye anlattığı Çumra'da okuyacaktım. 1987 yılında köyümden Gaza'ya gelmiş ve eğitim öğretim serüvenim başlamıştı. Okula yazıldığım gün karmakarışık duygularla köye dönüyordum. Günün birlik bir şekilde ilçeye o zamanların köy otobüsünü işleten Rahmetli Mustafa Yıldırım (Sarı Mustafa) ve oğlu Kamil Yıldırım'ın otobüsüyle gelmiştim. Aynı gün kayıt işlemlerimizi otobüs saatine yetiştiremediğimiz için Ramazan eniştemle yakın köyden bir ford kamyon ile dönecektik. İki şoför arkadaş yol boyu nelerden konuştular bilmiyorum ama 12 yaşında bir çocuğun aklından geçenleri az sonra yazacağımı düşünüyorum. Kalemimiz bizi nereye çekerse. O ford kamyon şoförü bizi iki kilometre uzaklıktaki kendi köylerinde indirince akşam ezanlarının okunmasından epey bir saat sonra bir Ağustos gecesinde o zamanlar bostan ekili tarlaların arasından yürüyerek ayın şavkı vurmuş sazım üstüne türküsündeki manzarayı hatırlatırcasına yürüyerek köyümüze ulaşmıştık. Gece göküp de artık bir ortaokul öğrencisi olmanın dayanılmaz ağırlığını kerpiç kokulu tahta tavanlı köy evimizin odasında hissetmeye başlayınca o çocuk dünyamda hissettiklerimle başbaşa kalmıştım.

Off, sabah üzerinden geçtiğimiz altı gözülü köprü'nün altından akan Çarşamba Çayı hayallerimim de ötesinde korkutucuydu. Bu ne kadar büyük bir dereydi. Bir adam bu suya düşerse imkânı yok çıkamazdı. Oraya düşersen asla çıkamazdım ve boğulurdum. Önceden de duymuştum ama Çumra'da Çay varmış, çocuklar yüzermiş derlerdi ama yanına varınca asla yüzülecek bir dere değildi. Köyümüzdeki derelerden çok büyüktü ve uzundu. Belki bu su adamı yutardı. Yukarı Çayırdaki küçük dereden çok büyüktü.

Efendim o geceyi o suya düşersen nasıl çıkabileceğimle cebelleşerek geçirdim.

Hayalimde sürekli suya atlıyor ama çıkmak için canhıraş boğuşuyor güç bela uğraşıyorum elimi tuttuğum söğüt dalları kırılıyor ve suya kapılıp gidiyordum. Bağırsam da nafle sesimi kimse duymuyordu. Yıllar sonra o gocaman çay bizim okulu kırıp yanına gidip çitlek ve kola ikilisiyle seyredeceğimiz akşama kadar çimip ıslak elbiselerimizle eve gitme korkumuzdan dolayı elbiselerimizin kurumasını beklediğimiz günler gelecekti.

Ortaokul ve lise aynı bahçedeydi, neresi lise neresi ortaokuldu acaba. Lisede mi daha çok döverlerdi öğrencileri ortaokulda mı?! Cumhuriyet Lisesi'ne kaydolduğum için direk liseden başlamak haksızlık değil miydi?! Neden beni ortaokula yazmadılar da liseye yazmışlardı acaba. Birisi bunu bana hiç anlatmadı ve bir ay bu korkumla yaşadım. Nerden bilecektim Çumra Cumhuriyet Lisesi'nin orta kısmına kaydolduğumu. Yıllar sonra ortaokulu bitirip de Endüstri meslek Lisesi'ne kaydolurken Çumra Cumhuriyet Lisesi bir uhde olarak öylece geride kalıp gidecekti. Ve ben artık okul değiştirmiştim.

Ahhh o yıllar, Bakkalbaşı Mahallesi ile Cumhuriyet Lisesi arasında okula gidip gelişlerimiz. Rahmetli ablamın ve rahmetli eniştemin, nur içinde yatsınlar Meşrutiyet Sokağı'nda bulunan evlerinden okul o kadar uzak geliyordu ki sokağımızı döner dönmez gulyabanilerin saldırısına uğrayabilirdim ilk haftalar. Bakkala gidip gelmeyi öğrenince Kristof Colomb'un keşiflerinden daha büyük

keşifler yaptığuma inanıyordum. Çok sonraları eniştem belki orta 2 veya üçte bana yurt dışından kırmızı bir bisiklet getirmişti de onunla gidip gelmek artık büyük bir cakaydı ve öğlen aralarında eve gitmek yerine Çay boyuna gidip gelecek kadar da zamanı iyi kullanıyorduk arkadaşlarımla.

Çumra'nın tek katlı bahçe duvarları bir dam boyu yükselen sıralı evlerinin oluşturduğu uzun sokaklarını kırmızı bisikletimle dolaşmak oldukça keyifliydi. Bisikleti olan şimdiki çocuklar o bisikletlerinin arızalarıyla nasıl oyalanırlar biliriz bizim zamanımızda bu bir hobi derecesinde idi.

Ne zaman bisikletimin fren teli kopsa sinemanın karşı çapraz kaldırımının beş on metre içinde bir sokak içinde bulunan bir bisiklet tamircisi vardı oraya giderdik. Adı neydi dükkanın, kimlerdi bilmem bir baba ile bazen iki, bazen üç oğlunu birlikte gördüğümüz çok iyi insanlardı. Bazen paralı bazen parasız fren tellerimizi takarlardı. Kuruşları liralara hesap ettiğimiz dönemlerde daha mutluyduk dedikleri tam da bu olsa gerek. Paramız olmasa da bisikletimizin freni tutuyordu.

Sonra sonra... Ortaokulun son yıllarında Fatma Ablam yurt dışına gidince bu defa Sarıye Ablam'da ve Hacer Ablam'da kalmaya başlamıştım. Eniştem, babam köyde olduğu için yıllarca bana babalık yaptılar, abilik yaptılar. Okulda velim, sınavlarda öğretmenim, evde abim babam oldular ve okumam için her türlü fedakarlığı yaptılar.

Hasan Hüseyin Eniştem ile tarlaya hele de Çarşamba Çayı'nın kenarında olan tarlaya gitmeye can atardım. Eniştem pancar sularken, yağmurlama hattı değiştirirken ahh şu Çaya bir girebilseydim. Sonra sonra birlikte değiştirmeye başlamıştık yağmurlama hattını ve ben artık yüzmeye can atmıyordum. Bu defa onun mobilletini kaçırmaya başlamıştım. Evde çay yemek aralarında mobilleti kaçırıp sürmek daha eğlenceliydi yüzmekten. Hele Sayıcılar'ın petrolünden depoyu bi filledim mi değmeyin keyfimize. Kaç defa düştüm, vurdum, devirdim. Sonra sonra tamire getirip götürmeye bile başlamıştım. Onun çalıştırma düzeninde sık sık arıza olurdu da bir türlü çalıştıramazdım.

Tarla, tarla... Tarla deyip geçmeyin. O yıllarda yani Bakkalbaş Mahallesi'nde evler bu kadar sık değilken biz çocukların okul sonrası akşam saatlerine kadar vaktimizi geçirdiğimiz tek yerdi tarla. Burası Alisamiyen Stadı gibiydi bizim için. İllaki takım maçlarımız olur ve kolasına maç yapardık. Yeterli adam toplanmamışsa tek kale maçla idare ederdik. En büyük keyfimiz yenilen takıma dondurma ısmarlatmaktı. Top dışında gazoz kapağı, yer deşmece, sakızlardan çıkan futbol kartları, sek sek, bilye, vb. oyunlar da hafızalarımızda saklı duruyor.

Çumra Cumhuriyet Lisesi Orta Kısmı'ndan hatırladığım bazı mekânların, kişilerin, olayların hatıralarını unutamıyorum. Her biriyle ilgili birçok hatıram olmakla birlikte; Sinemanın Karşısındaki köfteciimiz, Sofu'nun Lokantası, Ziraat Bankasının karşısındaki Lokanta, Cumhuriyet Lisesi'nin önündeki bar-

dağla çekirdek satan, eğlencelik diye bağuran yaşlı amcamız, Kız Meslek lisesinin orada Belediye Parkı'nın köşede duran ayakkabı boyacı, Ayakkabıcı Tat Dayı, Bağkur Çarşısı'nın üst katındaki kırtasiyecisi Temel Abi, videolu çay ocakları, evlere yakın tarlalardan güneşlik çalmak, Lisenin bahçesinde Liselilerin maçlarını seyretme, elişi derslerimizi bozmadan okula getirme çabamız, ayakkabı tamircileri, çaput pazarından takım elbise ve eşofman alma ritüelleri, Top Sahası'nda Çatalhüyük Sporunu desteklemek, Cahit Hoca'dan efsane hatıralar dinlemek, vb. birçok mekan, kişi ve olaylar çocuk beynimde esnafıyla çiftçisiyle, amiriyle memuruyla öğrencisiyle yaşlısı ve genciyle birlik beraberlik içinde huzurla örülmüş bir şehrin kimliği olarak öylece hatıralarımda yaşayıp dururlar.

Taşıyla tozuyla toprağıyla büyüğü küçüğüyle amiri memuruyla üzerimde emeklerini asla ödeyemeyeceğim Çumramıza sonsuz sevgilerimi sunuyorum. Yıllardır Çumra'dan hiç kopmadık, arkadaş çevremizle bağlarımız hiç kesilmedi ve ilk günkü gibi sevdamız sürmektedir.

Belirli bir konuya yoğunlaşmak yerine genel hatlarıyla maziye bir yolculuk yaptım, oysa canlı hatıralarımdan sayfalarca yazabileceğim o kadar çok anımın saklandığı şehirdir ki Çumram kısmet olursa devamında tek tek yazabilirim burada...

Çumra, taşı toprağı, yaşlısı genci, amiri memuru, Dağlısı Türkmeni, Yörüğü Muhaciriyle her şeyiyle ÇUMRAMIZ...

Bir başka yazımızda da Lise yıllarımızı yazmak ümidiyle... Saygılarımla...

KÖYÜMÜ ANLATIYORUM GÖKHÜYÜK (TİMRAŞ) 1955-1965

**SELAHATTİN
GÜZEL**

Benim yazıma aklımın erdiği yıllardan başlayacak olursak Gökhüyük yani (Tımraş) Alibeyhüyükü'nün bir yaylasının ismiymiş. Tımraş da Selanik'in bir köyünden gelme göçmenlerin koyduğu oradaki kendi köylerinin isminden gelmedir. Gökhüyük halkının bir kısmı şarktan bir kısmı garptan gelme çok az kısmı da dağlı v,s derler.

Gökhüyük hakkında yazacaklarım ise benim 1949 doğumlu olmam dolayısıyla aklımın erdiği kadar. 1955'den başlasam daha uygun olur. 40 veya 50 hanelik bir köy... arazi üzerine yapılmış kerpiçten tek oda bir antre (mahibeyn) li evler. Kimisi taş yığmasından yapılmıştır. Halkın kimisi ahır sekilerinde kimisi başını sokacağı yayla evinde oturur. Tarım çok ileri olmamakla beraber koyunculuk bir hayli revaçtaydı. Köyümüze doğudan gelen Mecid ağanın, Hüsnü ağanın, Recep ağanın sürülerini kendi çobanları yayardı. Tarımı daha güçlü yapmak isteyenlerin ise kapısının

da 4 veya 5 atı vardı. Köye ilk giren traktör ise kara forson denen bir motordu. Zahir ağa Man traktör, Kürt İsmail ise bir Massaris motor almıştı.

Köyümüzde okul yoktu. Çocuklar köy ortasında yapılmış sübyan mektebine gidiyorlardı. Bunların içinde bende vardım. Hocamız Bulgaristan'dan gelme İsmail Efendi mağdur(engelli) biri idi. Okula bastonuyla gelir bizlere ders verirdi. Kuran okumayı ondan öğrendik. Allah rahmet eylesin.

Köyümüzde elektrik yoktu, gaz lambası kullanılırdı. Yoksulluk had safhada idi... Muhtar odasına bir varil gaz geliyor halka litre ile dağıtılıyordu. Halkımız geçimini koyun veya evinde beslediği bir ineğin yağı, peyniri, sütünü satarak sağlıyordu.

Anneler çoğu zamanlarını pantolon ve çorap yamamak ile geçiriyordu. Suyu caminin yanında olan su kuyusundan uzun urganla sıra bekleyerek temin ediyorduk. Hayvanlarımızı Çarşamba çayına sulamaya götürürdük. Kadınlar omuzlarına aldıkları ağacın her iki ucuna taktıkları kovalarla su taşırlardı.

Ekmeği doğudan gelenler tandırda, Pomaklar fırında, Dağlılar yufka yaparak temin ederlerdi. Doğu illerimizden köyümüze göç edenler hayvancılıkla uğraştıkları için eti çok severlerdi. Pomaklar ise hamur işini tercih ederlerdi. Biz yerliler ise Alibeyhüyük'ünün tirit diye bir yemeği var, "kuru ekmek doğranıp suyu hazırlanıp yemeğe dökülür" onu tercih ederdik. Bu yüzden bizlere paparacı veya manav derlerdi.

Dağlıların ve Pomakların Mahallesi ayrı doğudan gelenlerin mahallesi ayrı idi. Mahalleden mahalleye gitmeye korkardık. Bizim aramızda küçük anlaşmazlıklar olurdu... Bazen küçük kavgalar olurdu, doğu illerinden gelenler bizlere baskın gelirdi.

Köy ortasında bir kerpiç cami vardı. Bozkır'dan gelme Dereli Mustafa Efendi imamlık yapardı. Allah'ım rahmet eylesin. Kamil hoca ve Hüsnü Güzel de köyde imamlık yapmışlardı. Karma bir köy olmasına rağmen ahali biri biriyle çok güzel geçinirdi. Bir kavga bir gürültü olursa hemen ara bulunurdu. Halk biri birini sever sayardı. Çoğu haneler biri biriyle kardeş gibiydi. Sabahları Pomaklar ayran çalkalar kapı kapı dağıtırlardı.

Pomaklar Perşembe günleri akıtma denen saç üstünde hamurdan yapılan bir yiyecek yapar köye dağıtırlardı. Hüsnü ağasının hanımı Atiye yenge (ALLAHIM Rahmet eylesin) bir mahalleye akıtma yedirir, işçi, komşu, çırak hepsi toplanır yerlerdi. Çoğu kişinin kapısında çırak vardı. Halk fakir olsa da evinde bir garip yer içerdi. Bir örnek verecek olursak babam 1950'lerde orta örende çift sürerken yanından Cicekli bir tanıdığı geçiyormuş. Ne o arkadaş nereye gidiyorsun demiş... O da bu çocuklar oksüz, Çumra'da birilerine vereceğim demiş. Babam da şu küçüğü ben alayım, şunu da Derviş'e verelim demiş. Hüsnü adındaki çocuğu babam Şaban adındaki çocuğu amcam almış...

İşte dostlar Gök hüyük böyle bir hayatın

yaşandığı yer. 1958-1959 yıllarında köyümüze ilkokul açıldı. Köyümüz yavaş yavaş değişmeye başladı. Beni sorarsanız 9 yaşındayım, köyümüze İsmail Özcan adında Bozkır Kildereli bir öğretmen geldi. Derslerimizi akşamları gaz lambası ışığında loş bir odada yapardık. Sobalarımız ev ortasında olurdu, kesmik ve tezek yakılırdı.

O yıllarda düğünler bir başka olurdu. Benim köyümde bir hafta önce kahve denen ikrama tüm köy evler tek tek gezilerek çağırılırdı. Komşulardan misafir ağırlayacak kişiler misafire yazılırdı.

BİRLİK

PROF. DR. MEVLÜT MÜLAYİM

Çumra bizim, biz birlikteyiz
Birlikte tek yürek olalım
Gününi gün eden değil
Çumralı için kafa yoralım

Karanlık aydınlanır doğan güneş ile
Gün ağarınca kalkar perde
Ses nereden gelir bak
Çumralı dünyanın her yerinde

Ayakta kalmak için
Birlikte olunmalı
Tanışmak, koklaşmak için
Dağarcığa yeni şeyler konulmalı

Kitap, şiir yazı yazmak
Olmalı her gün yeni şey kazanmak
İlim mümininin yitlik malıdır
Gaye ilmi Çumra için kullanmak

Konya Çumra merkezimiz
Ses gelsin isterim her yönden
Yurt içi, aşır sınır dışından
Ses versin Çumralı neferimiz

Hedef seçkin niyet güzel
Birlikteliğe söz, özel
Bilelim, bilişelim
Birlik olup görüşelim.

Yatıya gelecek misafirleri cumartesi akşamı o kişiler tarafından ağırlanır, köyde ö gün ayrı bir telaş olurdu. Zaten gırnataçı Çingen Salih gırnatası ve davulu ile düğünde olması gerekenlerdendi. Pazar sabahı düğün evi pilavına ağır misafirler zurnalı davullu çağırılır, gırnata davul önden misafirler arkadan düğün evine kadar götürülürdü.

Gelen misafirler at arabalarıyla çoğunlukla Karkın, İçeri Çumra, Alibeyhüyük'ü ve etraf köyden olurdu. Davulcu ve zurnacı onları yolda karşılardı. Misafirler gelişlerini silah atarak bildirirdi. Bazı efe takımları elinde silah ile çök- kalk yaptırırdu.

Cumartesi akşamları bir ağıl veya bir ahıra geri çulları serilerek dernek yeri hazırlanırdı. Bir lüks lambası yakılır orda çalgı çengi oynanırdı. Düğünlerde bayrak diki- lir, bohçalar, çemberler, çoraplarla bayrak

hazırlanırdı. Bayrak bir delikanlının götürceği ağırlıkta olurdu. Hatta bir hatıramı da anlatamadan geçemeyeceğim... Galiba Ömer abimin düğünüydü... İki jandarma geldi... Laz uşağıymış! Bu bayrak nerenin bayrağı dedi, sustuk kaldık. Neyse ikna ettik. Ben buna rapor tutacağım dedi. Ondan sonra köylümüzde o bayrağın üzerine Türk bayrağı diktik.

Düğünlerde pilav üstü et kavurma yoktu. Bir parça et konur onu da uyanık olanlar kapar kemiği sıyırdı. Pilavın üstüne zerde konup yenirdi. Çocukluk oyunlarımızdan çember çevirmek bir tel eğilerek demir çember itilir ve onunla oynar veya güneşik sapını bacaklarımızın arasına alıp tozlar içerisinde şahlanarak alabildiğine koşardık.

İşte dostlar benim yaşantım bu. Hatırladıklarımı elimden geldiği kadar anlatmaya çalıştım, hatalarım varsa af ola...

BİZİM MAHALLENİN ÇOCUKLARI

MUSA AVCI

Gurbet prangasından kurtulduğum gün
Çocukça bir hevesle koştum
Çorak topraklı damların arasına
Yedi kiremit, seksek, birdirbir
Oynayan çocukları aradım
Dar sokağın kapı önlerinde

Uçurtma için rüzgâr gözleyen
Güneş yanıçı yüzleriyle hayata gülen çocukları
Viran bostanın tek yadigarı
Erik ağacını mesken tutan çocukları

Ne çocuk kalmış ne ağaç
Küsmüş hayata, dökmüş yapraklarını
Terk edilmişliğin yasını tutuyor
Kuş sesinden yeşilden uzak

Bizim mahallenin çocukları bilmem neredeler?
Hangi hayatın hengâmesi içindeler?

Ana rahmi dinginliğinde
Damı çökmüş bir virane
Saçaklarını aç başlamış
Ocağındaki küle karışmış bacası

Ne horanta kalmış ne konuk
Eski günlerin hasretiyle yanmakta

Bizim mahallenin çocukları bilmem neredeler?
Hangi hayatın hengâmesi içindeler?

Ah ne olur
Yeniden uyanabilseler bayram sabahlarına
Ev ev dolaşıp bülbül gibi şakısalara
Yeniden bahar gelse
Bahçeler şenlenip bacalar tütse
Rengârenk açsa lale, sümbül, menekşe
Beşikler sallanıp ninniler söylense
Bey odasında nineler, masal anlatıp destan söylese
Ah ne olur...

Bizim mahallenin çocukları bilmem neredeler?
Hangi hayatın hengâmesi içindeler?